

Podgorica, 10. septembar 2008.

„KROMPIR U D( )AK”, 100 EURA U D( )EP, A PRAVOPIS MALO S( )UTRA

Centar za građansko obrazovanje (CGO) apeluje na vlasti da umjesto kontinuiranog simuliranja reformskih procesa počnu poštovati demokratske principe i procedure i na taj način doprinosti stvarnoj demokratizaciji crnogorskog društva.

Prije pet dana, tačnije, 05. septembra 2008.g. Upravni odbor Ispitnog Centra Crne Gore donio je *Pravilnik o načinu i postupku provjere znanja crnogorskog jezika za prijem u crnogorsko državljanstvo*, kao i *Program i kriterijum provjere znanja crnogorskog jezika na osnovnom nivou za prijem u crnogorsko državljanstvo*. Analizirajući oba ova dokumenta, i dalje je nejasno koji su jezik i po kom pravopisu polagali kandidati/kinje na prvom ispitu održanom 08. septembra ove godine.

Ako se radi o crnogorskom jeziku (jer se nijedan drugi ne pominje, uključujući i „maternji” – osim na jednom mjestu – Čl. 6. Pravilnika, kada je riječ sastavu Komisije čija „najmanje dva člana moraju biti profesori maternjeg jezika i književnosti”), **pitanje je po kojim se kriterijumima odnosno po kom se pravopisu polaže ovaj ispit**, budući da je proces standardizacije crnogorskog jezika i dalje u toku. Po kom se pravopisu uči crnogorski jezik u osnovnim i srednjim školama? Ono stoji i kad je u pitanju osnivanje Katedre za crnogorski jezik i južnoslovenske književnosti.

Ako je u pitanju maternji jezik, dakle bošnjački, crnogorski, hrvatski ili srpski, koji se uči u osnovnim i srednjim školama, onda dolazimo u jednu doista paradoksalnu situaciju. Naime, jedini od maternjih jezika koji se navodi u tekstu pomenuta dva dokumenta je onaj koji nema pravopis, **nema dakle standardizovane kriterijume na osnovu kojih bi se vršila provjera znanja čiji stepen treba utvrditi samim, uzgred budi rečeno, bezobrazno skupim ispitom.**

Opšta zbrka i medijska prašina koju su ovaj događaj, kao i dešavanja na Filozofskom fakultetu u Nikšiću od maja pa do danas podigli, još jednom bolno ilustruju sistemski problem naše države i društva u cjelini, a to je **površno i formalističko pristupanje pravnom regulisanju naše stvarnosti i ironično mimoilaženje pravnog i stvarnog stanja stvari u Crnoj Gori**. Počev od najvišeg zakonskog akta ove zemlje, njenog Ustava, preko zakona i odluka, pa sve do nastavnih predmeta, katedri, pravilnika i programa – svi oni operišu **u formalnom smislu** nažalost nestvarnim entitetom – crnogorskim jezikom. **Da ne bi bilo zabune, ne radi se o tome postoji li ili ne crnogorski jezik kao takav, niti da li je opravdano osnivati katedru za njegovo izučavanje, već je riječ o tome da postoji utvrđeni redoslijed postupaka i procedura koje treba poštovati da bi**

CENTAR ZA GRAĐANSKO OBRAZOVANJE
CENTRE FOR CIVIC EDUCATION

uopšte imalo smisla opravdano govoriti o crnogorskom, kao i o bilo kom drugom jeziku. Taj redoslijed, sasvim smo sigurni, **na vrhu prioriteta ima standardizaciju jezika i izradu pravopisa**, a ne donošenje *Odluke o određivanju stručne organizacije za utvrđivanje kriterijuma i provjeru znanja crnogorskog jezika u postupku prijema u crnogorsko državljanstvo* i s njom u skladu pomenutih *Pravilnika i Programa*. Još smo jednom svjedoci jezivog cinizma vladajuće mašinerije koja melje ostatke smisla i nade da smo sa nezavisnošću dobili i priliku da uistinu izgradimo bolje i pravednije društvo koje počiva na demokratskim principima, procedurama i institucijama a ne njihovim kartonskim kulisama.

Paula Petričević,
Programska direktorka